

5
415 fr. 137, Sextus Empiricus *adv. math.* IX 129:

μορφήν δ' ἀλλοξάντα πατήρ φίλον υἱὸν ἀείρας
σφάξει, ἐπευχόμενος μέγα νήπιος οἰκτρά. τορῦντα¹
λίσσομενον θύοντος² ὁ δὲ νήκουστος ὁμοκλήων
σφάξας ἐν μεγάρουσι κακὴν ἀλεγύνετο δαῖτα.
ὡς δ' αὐτως πατέρ' υἱὸς ἐλὼν καὶ μητέρα παῖδες
θυμὸν ἀπορραΐσαντε φίλας κατὰ σάφρας ἔδουσιν.

¹ οἰκτρά: τορῦντα: Zuntz; ὁ δὲ πορῦντα: Sextus LE; ὄδρα πορῦντα: N.
² θύοντος: Hermann; θυόντες: kódexek.

416 fr. 139, Porphyriosz *abst.* II 31:

οἷμοι ὅτι οὐ πρόσθεν με διώλεσε νηλεὲς ἦμαρ,
πρὶν σφέλι' ἔργα βοράς περὶ χεῖλεσι μητίσασθαι.

417 fr. 117, Diogenész Laertiosz VIII 77:

ἦδη γὰρ ποτ' ἐγὼ γενόμεν κοῦρος τε κόρη τε
θάμνος τ' οἰωνός τε καὶ ἔξαλος ἔμπορος ἰχθύς.

413 Ám ez a mindenek számára kötelező törvény a meszeszeterjedő / levegőn s a mérhetetlen fényen szélesen kiterjeszkedik.

414 Nem hagyok föl a gyászos hangú gyilkolással? Nem látjátok, / hogy értelmek gondatlanságából egymást fáljátok fel?

415 Alakját megváltoztatott kedves fiát fölemeli az apa / és imák közepette leöli a nagy esztelen, a vak bolond a sikolyokat kiáltozót, / föláldozza a tímázkodót. Süketen az ordítására, / leöli és termeiben szörnyű lakomát csap. / Ugyanígy ragadja meg apját a fiú, anyjukat a gyermekek: / miután lelküket kitépik, megeszik szeretteik húsát.

416 Jaj, hogy nem emésztett előbb el a könyörtelen nap, / mint hogy ajkammal rákaptam a dögevés szörnyű tetteire!

417 Mert én egykor voltam már fű is, leány is, / bokor, madár és tengeri vándorhal.

Már a **411**-ben világossá vált, hogy a véraldozat ás a hűsógyasztás az eredendő bűnök (vö. **401**, 3–4). Arisztotelész a **413**-hoz fűzött magyarázatában elmondja, hogy a „termé-

szet törvénye”, amelyet itt lefektet, abszolút mértékig tiltja az élőlények leölését. A **414–415** a reinkarnáció elméletének egy – játékos formában már Xenophanésznál (**260**) megjelenő – konzekvenciájával hozza közelebb hozzánk a vérontás és a hűsevés borzalmait: ha megölsz egy lényt, amelyet csupán egy oktalán állatnak föltételezel, valójában esetleg saját apádat vagy fiadat gyilkolod le újonnan testet öltött alakjában. A **416–417**-ben Empedoklész – a *Tisztulások* stílusára jellemző, erőteljesen személyes felhangokkal – a maga bukását siratja és bizarr módon emlékezik meg saját inkarnációinak történetéről.

3. Rituális parancsok

418 fr. 140, Plutarkhosz *quaest. conv.* III 1, 2: 646 D:

δάρφνης φύλλων ἄπο πάμπαν ἔχεσθαι.

419 fr. 141, Gellius *noct. Att.* IV 11, 9:

δειλοί, πάνδειλοι, κούμιον ἄπο χεῖρας ἔχεσθαι.

418 ...teljesen tartózkodjatok a babér lombjától.

419 Nyomorultak, utolsó nyomorultak, tartásatok távol kezeteket a babtól!

Empedoklész a *Tisztulások*at valószínűleg a helyes rítusra vonatkozó utasításokkal fejezte be: innen származik a mű ókori címe. Néhány közülük fönnmaradt (vö. azonban **411**). A **418** tiltásának indoka kétségtelenül a **408**-ban található. A **419** különböző szerzőknek tulajdonított szöveg, amely a püthagoreusok rögöszmés babellenességét fejezi ki erőteljes formában.